

TRAJNOSTNI RAZVOJ TURIZMA – PRAKSE IN PRISTOPI V SRBIJI IN SLOVENIJI

S koncem leta 2022 se zaključuje projekt bilateralnega sodelovanja med Srbijo in Slovenijo *Trajnostni razvoj turizma – prakse in pristopi v Srbiji in Sloveniji*, ki ga je sofinancirala Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije. Vsebina raziskovanja je bila finančno podprta tudi s sredstvi raziskovalnega programa Trajnostni regionalni razvoj Slovenije ter projektnega financiranja s srbske strani. V njem sta sodelovala Geografska fakulteta beograjske univerze in Oddelek za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Geografi z obeh fakultet (ljubljske in beograjske) so že daljše obdobje strokovno povezani. Bilateralni projekt je tako tudi izraz želje po nadaljevanju in okrepitvi dosedanjega plodnega sodelovanja. Projekt je obravnaval tematiko trajnostnega razvoja turizma v obeh državah, pri čemer je povezoval raziskovalno delo članov obeh raziskovalnih skupin. Takšna obravnava je smiselna tudi zaradi tega, ker gre za prostorsko bližnji območji s številnimi medsebojnimi vezmi na področju turizma. Skupno delo je omogočilo osvetliti trajnostni turizem s širše (nacionalne) perspektive ter ponudilo vpogled v razumevanje tega koncepta in v prakse, ki so v zvezi z njim prisotne v obeh državah.

Člani projektne skupine novembra 2022 na Jezerskem (foto: B. Lampič).

Turizem pogosto ključno prispeva h gospodarskemu in regionalnemu razvoju. To še posebej velja za podeželska območja, na katerih primanjkuje drugih razvojnih priložnosti. Na ta način turizem pripomore tudi k bolj pozitivnim demografskim procesom in k ohranitvi poselitve pa tudi k varstvu zavarovanih območij. Na drugi strani rast turizma s sabo prinaša tudi nekatere negativne učinke. Tudi zaradi pojava slednjih je v zadnjih dveh desetletjih v zvezi s turizmom čedalje pogosteje pozornost namenjena trajnostnemu razvoju (in trajnostnemu turizmu) kot razvojni paradigmi, ki naj bi upoštevala tako okoljski kot družbeni in ekonomski vidik ter naj bi dolgoročno pripomogla k čim večjim pozitivnim ter čim manjšim negativnim učinkom.

Projekt se je posvečal dosedanjim praksam, pristopom in izkušnjam na področju trajnostnega razvoja turizma, pogledom različnih akterjev na trajnostni turizem ter razvojnim potencialom na tem področju. Člani srbske projektne skupine so bili Snežana Đurđić, Marija Belij Radin, Dejan Filipović, Sanja Pavlović in Nikola Todorović, v slovenski projektni skupini pa smo sodelovali Nejc Bobovnik, Dejan Cigale, Barbara Lampič, Sara Mikolič, Irma Potočnik Slavič in Lea Rebernik. V nekatere aktivnosti je bila vključena tudi mlada raziskovalka na Oddelku za geografijo Jasna Sitar.

V okviru projektne sodelovanja je bilo izvedenih več medsebojnih obiskov, ki so vključevali tudi obilico terenskega dela. Tako smo bili na obisku v Srbiji v novembru 2021 in juniju 2022, srbski partnerji pa so obiskali Slovenijo decembra 2021 in novembra 2022. Ker je bilo v okviru projekta veliko pozornosti namenjene zavarovanim in podeželskim območjem, je bil izbor obiskanih lokacij v skladu s tem. V Srbiji smo med drugim obiskali zavarovana območja Avale in Fruške gore ter Koviljsko-petrovaradinski rit. Ogledali smo si tudi nekaj izbranih primerov podeželskega turizma in dopolnilne ponudbe na severozahodu ožje Srbije (Mačva), in sicer v naseljih Lipolist in Varna. Pri tem so nam posamezni ponudniki predstavili svojo dosedanjo razvojno pot, značilnosti trenutne ponudbe in povpraševanja ter možnosti in načrte za prihodnji razvoj. V Sloveniji smo s srbskimi partnerji obiskali krajinski park Ljubljansko barje ter opravili številne razgovore z različnimi ponudniki in drugimi akterji s področja razvoja turizma, npr. predsednikom Združenja turističnih kmetij Slovenije Matijo Vimpolškom, županom občine Jezersko Andrejem Karničarjem, predstavnikoma Turizma Ljubljana Alenko Soršak in mag. Mitjo Predovnikom ter drugimi. V okviru bilateralnega obiska je bil v letošnjem letu (2022) na daljšem, petnajstdnevem delovnem obisku v Ljubljani tudi mlajši srbski raziskovalec Nikola Todorović, ki se je med drugim udeležil različnih terenskih aktivnosti, na Oddelku za geografijo pa je tudi pripravil predavanje, v katerem je predstavil vsebino svojega doktorskega raziskovalnega dela.

Narodni park Fruška gora je bil ustanovljen leta 1960 in je najstarejši narodni park v Srbiji (foto: D. Cigale).

V zvezi z vsebino bilateralnega projekta sta bile že pripravljena dva znanstvena članka (*Aspects of tourism sustainability on organic farms in Slovenia* ter *Seasonality and sustainability of tourism – case study: protected mountain areas in Serbia*). Pripravljamo tudi skupno monografsko publikacijo, ki naj bi bila predvidoma dokončana v letu 2023. Vzpostavljene vezi naj bi služile tudi kot temelj za prihodnje dolgoročno sodelovanje in eden izmed izrazov tega je tudi že izpeljana prijava novega bilateralnega projekta.

Dejan Cigale